

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายอนุรักษ์ มาประณีต ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๖๓

เรื่องพิจารณาที่ ๓๗/๒๕๖๒

วันที่ ๒๑ เดือน กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๓

ระหว่าง { คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ร้อง
พรรคอนาคตใหม่ ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่หนึ่ง ผู้ร้องมีอำนาจยื่นคำร้องนี้ต่อศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ หรือไม่

ประเด็นที่สอง มีเหตุยกพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๒ ประกอบมาตรา ๙๒ หรือไม่

ประเด็นที่สาม คณะกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องจะถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสองหรือไม่ เพียงใด

ประเด็นที่สี่ ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องที่ถูกยุบและถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งจะไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่พรรคผู้ถูกร้องถูกยุบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง หรือไม่

ความเห็น

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐
มาตรา ๖๒ พรรคการเมืองอาจมีรายได้ ดังต่อไปนี้

(๑) เงินทุนประเดิมตามมาตรา ๙ วรรคสอง

- (๒) เงินค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมืองตามที่กำหนดในข้อบังคับ
- (๓) เงินที่ได้จากการจำหน่ายสินค้าหรือบริการของพรรคการเมือง
- (๔) เงิน ทรัพย์สิน และประโยชน์อื่นใดที่ได้จากการจัดกิจกรรมระดมทุนของพรรคการเมือง
- (๕) เงิน ทรัพย์สิน และประโยชน์อื่นใดที่ได้จากการรับบริจาค
- (๖) เงินอุดหนุนจากกองทุน
- (๗) ดอกผลและรายได้ที่เกิดจากเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดของพรรคการเมือง

การได้มาซึ่งรายได้ตาม (๒) (๓) (๔) และ (๕) ต้องมีใบเสร็จรับเงิน หรือหลักฐานการได้มาซึ่งรายได้นั้นเป็นหนังสือ ทั้งนี้ ตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด

การจำหน่ายสินค้าหรือบริการตาม (๓) และการจัดกิจกรรมระดมทุนของพรรคการเมืองตาม (๔) ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

รายได้ของพรรคการเมืองจะนำไปใช้เพื่อการอื่นใด นอกจากการดำเนินงานของพรรคการเมืองมิได้

มาตรา ๖๖ บุคคลใดจะบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดให้แก่พรรคการเมือง มีมูลค่าเกินสิบล้านบาทต่อพรรคการเมืองต่อปีมิได้ และในกรณีที่บุคคลนั้นเป็นนิติบุคคล การบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดให้แก่พรรคการเมืองไม่ว่าพรรคเดียวหรือหลายพรรคเกินปีละห้าล้านบาท ต้องแจ้งให้ที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นทราบในการประชุมใหญ่คราวต่อไปหลังจากบริจาคแล้ว

พรรคการเมืองจะรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดซึ่งมีมูลค่าเกินวรรคหนึ่งมิได้

มาตรา ๗๒ ห้ามมิให้พรรคการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด โดยรู้หรือควรจะรู้ว่าได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีแหล่งที่มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

มาตรา ๙๒ เมื่อคณะกรรมการมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ให้ยื่นศาลรัฐธรรมนูญเพื่อสั่งยุบพรรคการเมืองนั้น

(๑) กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

(๒) กระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(๓) กระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๒๐ วรรคสอง มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๔ มาตรา ๔๕ มาตรา ๔๖ มาตรา ๗๒ หรือมาตรา ๗๔

(๔) มีเหตุอันจะต้องยุบพรรคการเมืองตามที่มีกฎหมายกำหนด

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการไต่สวนแล้ว มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองกระทำการตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมือง และเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น

มาตรา ๙๓ เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดกระทำการตามมาตรา ๙๒ ให้นายทะเบียนรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน พร้อมทั้งเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

ในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๙๒ คณะกรรมการจะยื่นคำร้องเอง หรือจะมอบหมายให้นายทะเบียนเป็นผู้ยื่นคำร้องและดำเนินคดีแทนก็ได้ และเพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีนายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจะขอให้อัยการสูงสุดช่วยเหลือดำเนินการในชั้นการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญจนกว่าจะเสร็จสิ้นก็ได้

ในกรณีที่เห็นสมควร ศาลรัฐธรรมนูญจะสั่งให้พรรคการเมืองระงับการกระทำใดไว้เป็นการชั่วคราวตามคำร้องขอของคณะกรรมการ นายทะเบียน หรืออัยการสูงสุด แล้วแต่กรณี ก็ได้

ประเด็นที่หนึ่ง ผู้ร้องมีอำนาจยื่นคำร้องนี้ต่อศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เมื่อคณะกรรมการมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ให้ยื่นศาลรัฐธรรมนูญเพื่อสั่งยุบพรรคการเมืองนั้น ... (๓) กระทำการฝ่าฝืน ... มาตรา ๗๒ ...” และมาตรา ๙๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดกระทำการตามมาตรา ๙๒ ให้นายทะเบียนรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน พร้อมทั้งเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด” ประกอบกับระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งเป็นระเบียบที่ออกตามความในมาตรา ๙๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ข้อ ๕๔ วรรคหนึ่ง กำหนดว่า “เมื่อคณะกรรมการมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ให้ยื่นศาลรัฐธรรมนูญเพื่อสั่งยุบพรรคการเมืองนั้น ... (๓) กระทำการฝ่าฝืน ... มาตรา ๗๒ ...” แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ...” และข้อ ๕๕ วรรคหนึ่ง กำหนดว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดกระทำการตามข้อ ๕๔ ให้นายทะเบียนรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน พร้อมทั้งเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา โดยให้นำระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัย

ชี้ขาด มาใช้บังคับโดยอนุโลม” จากบทบัญญัติดังกล่าวเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่กำหนด เหตุในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อสั่งยุบพรรคการเมืองไว้โดยเฉพาะ เมื่อผู้ร้องมีหลักฐานอันควร เชื่อได้ว่าพรรคการเมืองใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) และเมื่อความปรากฏต่อเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งผู้เป็นนายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งมีหน้าที่และอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ว่ามีพรรคการเมืองใดกระทำการ ตามมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง บทบัญญัติมาตรา ๙๓ วรรคหนึ่ง ก็ให้อำนาจนายทะเบียนรวบรวม ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน พร้อมทั้งเสนอความเห็นต่อผู้ร้องเพื่อพิจารณาได้

เมื่อมีผู้ร้องเรียนให้เป็นความปรากฏต่อผู้ร้องว่าผู้ถูกร้องกระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งผู้เป็นนายทะเบียน พรรคการเมืองจึงได้มีคำสั่งที่ ๗/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ แต่งตั้งคณะกรรมการ รวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๓ วรรคหนึ่ง ประกอบระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ข้อ ๕๔ และข้อ ๕๕ ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวได้รวบรวมข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานเสร็จสิ้นและจัดทำรายงานการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเสนอต่อนายทะเบียน พรรคการเมือง เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณารายงานดังกล่าวแล้วจึงได้เสนอความเห็น ต่อที่ประชุมของผู้ร้อง และเมื่อผู้ร้องพิจารณาแล้วเห็นว่ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า ผู้ถูกร้องกระทำ อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๒ มาตรา ๖๖ และมาตรา ๗๒ จึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง กรณีจึงเป็น การดำเนินการที่เป็นไปตามหน้าที่และอำนาจของผู้ร้องตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๙๓ วรรคหนึ่ง ประกอบระเบียบ คณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ข้อ ๕๔ วรรคหนึ่ง และข้อ ๕๕ วรรคหนึ่ง กำหนดไว้โดยเฉพาะแล้ว ผู้ร้องจึงมีอำนาจยื่นคำร้องนี้ต่อศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง

ประเด็นที่สอง มีเหตุยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๒ ประกอบมาตรา ๙๒ หรือไม่

เห็นว่า คดีนี้ข้อเท็จจริงฟังยุติตามที่ได้โต้แย้งและรับกันว่า ผู้ถูกร้องได้กู้ยืมเงินจากนายธนธร จิงรุ่งเรืองกิจ สองครั้ง รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๑๙๑,๒๐๐,๐๐๐ บาท ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยว่าการกู้เงิน ดังกล่าวชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เมื่อพิจารณาจากงบการเงินของผู้ถูกร้อง ปรากฏว่า นับตั้งแต่วันที่

ผู้ถูกร้องจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองเมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๑ จนถึงวันที่มีการทำสัญญากู้ยืมเงินฉบับแรกในวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๖๒ เป็นเวลาเพียง ๓ เดือน ตามงบแสดงรายได้และค่าใช้จ่ายของผู้ถูกร้องสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีตั้งแต่วันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๑ (วันจดทะเบียนจัดตั้งพรรค) ถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๑ ซึ่งเป็นงบการเงินที่ได้รับอนุมัติจากที่ประชุมของผู้ถูกร้องให้ออกงบการเงินเมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๒ สอดคล้องกับเอกสารที่เลขอาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อศาลรัฐธรรมนูญ ที่ผู้ถูกร้องได้มีหนังสือลงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ถึงนายทะเบียนพรรคการเมือง นำส่งงบการเงินประจำปีพร้อมทั้งบัญชีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๙ ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องมีค่าใช้จ่ายสูงกว่ารายได้เป็นเงิน ๑,๔๙๐,๕๓๗ บาท โดยมีรายได้ที่มาจากเงินทุนประเดิม ๑,๐๖๗,๑๒๔ บาท รายได้เงินบำรุงสมาชิก ๘,๖๒๐,๔๗๕ บาท รายได้จากการจำหน่ายสินค้า ๒,๗๑๘,๖๔๘ บาท รายได้เงินบริจาค ๕๘,๗๓๒,๐๐๐ บาท รายได้อื่น ๓๔,๙๒๑ บาท รวมรายได้ ๗๑,๑๑๓,๑๖๘ บาท ส่วนค่าใช้จ่ายเป็นต้นทุนการจำหน่ายสินค้า ๒,๔๔๔,๔๓๔ บาท ค่าใช้จ่ายในการบริหาร ๖๑,๕๗๙,๓๔๑ บาท ค่าใช้จ่ายในการประชาสัมพันธ์ ๘,๖๓๙,๙๓๐ บาท รวมค่าใช้จ่าย ๗๒,๖๖๓,๗๐๕ บาท และมีสินทรัพย์หมุนเวียนและไม่หมุนเวียน รวมเป็นเงิน ๓๒,๘๗๓,๒๑๑ บาท แต่ผู้ถูกร้องกลับทำสัญญากู้ยืมเงินจากนายธนธร จีรุงเรืองกิจ ซึ่งมีฐานะเป็นหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง ผู้ให้กู้ เมื่อวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๖๒ ในจำนวนเงินสูงถึง ๑๖๑,๒๐๐,๐๐๐ บาท โดยมีนายนิติพัฒน์ เต็มไพโรจน์ เทรญญิกพรรคอนาคตใหม่ปฏิบัติหน้าที่แทนนายธนธร จีรุงเรืองกิจ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง เป็นผู้กู้แทนผู้ถูกร้อง ซึ่งในสัญญากู้ยืมเงินฉบับลงวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๖๒ ข้อ ๑ ระบุว่า “... ผู้กู้ได้รับต้นเงินกู้เรียบร้อยแล้วทั้งจำนวน ...” ข้อ ๒ ระบุว่า “ผู้กู้ยอมเสียดอกเบี้ยแก่ผู้ให้กู้ในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปีของต้นเงินกู้ กำหนดส่งดอกเบี้ยทุกเดือนจนกว่าสัญญาสิ้นสุดลง ทั้งนี้ หากผู้กู้ผิดนัดชำระหนี้ไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ผู้กู้ต้องรับผิดชอบในเบี้ยปรับวันละ ๑๐๐ บาท (หนึ่งร้อยบาท) จนกว่าผู้กู้จะชำระต้นเงินกู้คงค้าง ดอกเบี้ยและเบี้ยปรับในงวดที่ผิดนัดเสร็จสิ้น” ซึ่งการคิดเบี้ยปรับในงวดที่ผิดนัดเพียงวันละ ๑๐๐ บาท จากจำนวนต้นเงินดังกล่าว ซึ่งมากผิดปกติถือเป็นการให้ประโยชน์อื่นใดแก่พรรคการเมืองบรรดาที่สามารถคำนวณเป็นเงินได้ที่ไม่เป็นไปตามปกติทางการค้าซึ่งโดยปกติต้องจ่ายเบี้ยปรับกรณีผิดนัดในอัตราที่มากกว่าจำนวนดังกล่าว และข้อ ๓ ระบุว่า “ผู้กุตกลงชำระเงินกู้ตามสัญญานี้ภายใน ๓ ปี ๓.๑ ภายในปีที่ ๑ ชำระหนี้ต้นเงินกู้ ๘๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท (แปดสิบล้านบาท) ๓.๒ ภายในปีที่ ๒ ชำระหนี้ต้นเงินกู้ ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท (สี่สิบล้านบาท) ๓.๓ ภายในปีที่ ๓ ชำระหนี้ต้นเงินกู้ ๔๑,๒๐๐,๐๐๐ บาท (สี่สิบล้านสองแสนบาท)” ซึ่งการชำระหนี้เงินกู้ยืมปรากฏข้อเท็จจริงตามใบสำคัญรับชำระหนี้เงินกู้ยืม

บางส่วน ลงวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นเอกสารประกอบท้ายคำร้อง โดยผู้ถูกร้องไม่ได้โต้แย้งข้อเท็จจริงตามเอกสารหลักฐานดังกล่าวจึงรับฟังได้ว่า หลังจากผู้ถูกร้องทำสัญญากู้ยืมเงินฉบับลงวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๖๒ แล้วเพียง ๒ วัน กล่าวคือ เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องได้มีการชำระหนี้เงินกู้ยืมบางส่วนให้แก่นายธนธร จึงรุ่งเรืองกิจ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง ผู้ให้กู้ โดยได้ชำระเป็นเงินสดเป็นเงินจำนวนถึง ๑๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท นอกจากนี้ ยังปรากฏข้อเท็จจริงตามเอกสารท้ายคำร้อง ซึ่งเป็นใบสำคัญรับชำระหนี้เงินกู้ยืมบางส่วนลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๖๒ หลังจากที่ผู้ถูกร้องได้ทำสัญญาดังกล่าวได้เพียง ๑๙ วัน ผู้ถูกร้องได้มีการชำระหนี้เงินกู้ยืมบางส่วนให้แก่นายธนธร จึงรุ่งเรืองกิจ หัวหน้าพรรคของผู้ถูกร้อง ผู้ให้กู้ โดยได้ชำระเป็นเงินสด จำนวน ๘,๐๐๐,๐๐๐ บาท และยังปรากฏข้อเท็จจริงตามเอกสารท้ายคำร้องซึ่งเป็นใบสำคัญรับชำระหนี้เงินกู้ยืมบางส่วน ลงวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๖๒ และเอกสารท้ายคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา รับฟังเป็นที่ยุติได้ว่า หลังจากที่ผู้ถูกร้องได้ทำสัญญากู้ยืมเงินดังกล่าวเป็นเวลา ๒๗ วัน ผู้ถูกร้องยังได้มีการชำระหนี้เงินกู้ยืมบางส่วนให้แก่นายธนธร จึงรุ่งเรืองกิจ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง ผู้ให้กู้ โดยโอนเงินเข้าบัญชีออมทรัพย์ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา สาขาไทยซัมมิท ทาวเวอร์ เป็นเงินจำนวนถึง ๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท เมื่อรวมกับต้นเงินกู้ที่ผู้ถูกร้องชำระคืนให้แก่ นายธนธร จึงรุ่งเรืองกิจ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง ผู้ให้กู้ จำนวน ๓ ครั้งดังกล่าว เป็นเงินทั้งสิ้นจำนวน ๗๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท อีกทั้งเมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องยังได้มีการทำสัญญากู้ยืมเงินเพิ่มเติมจากนายธนธร จึงรุ่งเรืองกิจ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง ผู้ให้กู้ เป็นเงินจำนวน ๓๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ทั้งที่ผู้ถูกร้องยังมีหนี้ค้างชำระตามสัญญากู้ยืมเงินฉบับแรกอยู่ โดยในสัญญาข้อ ๑ ยังระบุว่า “ผู้ให้กู้ตกลงให้เงินกู้แก่ผู้กู้ ... โดยในวันทำสัญญานี้ ผู้กู้ได้รับเงินกู้เป็นเงินจำนวน ๒,๗๐๐,๐๐๐ บาท แล้ว ... ส่วนเงินกู้จำนวนที่เหลือตามสัญญาผู้ให้กู้จะให้แก่ผู้กู้ในภายหลัง” การทำสัญญากู้ยืมเงินเพิ่มเติม โดยที่ผู้ถูกร้องยังคงมีหนี้ค้างชำระเงินกู้กับนายธนธร จึงรุ่งเรืองกิจ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องอยู่ และในวันทำสัญญากู้ยืมเงินเพิ่มเติมผู้ถูกร้องได้รับเงินกู้ยืมจากนายธนธร จึงรุ่งเรืองกิจ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง ไม่ครบตามจำนวนเงินกู้เป็นเงินจำนวนถึง ๒๗,๓๐๐,๐๐๐ บาท จึงมีลักษณะเป็นการกู้ยืมเงินที่มีข้อตกลงในสัญญาและพฤติการณ์ในการเอื้อประโยชน์ ผ่อนปรน หรือช่วยเหลือผู้ถูกร้อง เป็นกรณีพิเศษที่ไม่เป็นตามปกติในทางการค้าและไม่เป็นไปตามปกติวิสัยของการให้กู้ยืมเงิน และการรับชำระหนี้เงินกู้ยืมระหว่างกันที่มีจำนวนมากดังกล่าว นอกจากนี้ สัญญาข้อ ๒ ยังระบุอีกว่า “ผู้กู้ยอมเสียดอกเบี้ยแก่ผู้ให้กู้ในอัตราร้อยละ ๒ ต่อปีของต้นเงินกู้เท่าที่ผู้กู้ยังคงต้องชำระ” และข้อ ๓ ระบุว่า “ผู้กู้ตกลงจะชำระเงินกู้ตามสัญญานี้ ภายใน ๑ ปีนับแต่วันที่ทำสัญญานี้” ซึ่งการคิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๒ ต่อปีของจำนวนต้นเงินกู้ดังกล่าวถือเป็นการจ่ายดอกเบี้ย

โดยเป็นการให้ส่วนลดที่ไม่เป็นไปตามปกติทางการค้า อันถือเป็นการให้ประโยชน์อื่นใดแก่ผู้ถูกร้อง บรรดาที่สามารถคำนวณเป็นเงินได้ที่ไม่ต้องออกค่าใช้จ่ายซึ่งโดยปกติต้องจ่ายตามอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ที่ธนาคารพาณิชย์โดยทั่วไปกำหนดในทางการค้า ดังนั้น ข้อที่ผู้ถูกร้องอ้างว่าการแก้ไขสัญญา ในส่วนระยะเวลาการชำระดอกเบี้ยจากรายเดือนเป็นรายปีเป็นไปเพื่อความสะดวกในการชำระหนี้เท่านั้น มิได้ทำให้ดอกเบี้ยลดลง และกำหนดดอกเบี้ยไม่ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำของธนาคารพาณิชย์ จึงฟังไม่ขึ้น

อีกทั้งยังปรากฏข้อเท็จจริงตามเอกสารท้ายคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาหมายเลข ๒๙ ของผู้ถูกร้อง ว่า หลังจากที่ผู้ร้องได้นำคดีนี้มายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้อง เพิ่งได้มีการชำระค่าดอกเบี้ยและชำระเงินกู้ยืมบางส่วนให้แก่นายธนธร จึงรุ่งเรืองกิจ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง ผู้ให้กู้ ในวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๒ จำนวน ๓ ครั้งในวันเดียวกัน กล่าวคือ ครั้งที่ ๑ ใบสำคัญรับค่าดอกเบี้ย ลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องชำระเงินค่าดอกเบี้ยเงินกู้พร้อมเบี้ยปรับ เป็นเงินจำนวน ๕,๘๙๕,๒๐๐ บาท โดยจ่ายเป็นเช็คสั่งจ่ายให้แก่นายธนธร จึงรุ่งเรืองกิจ บัญชีกระแสรายวัน ธนาคารกรุงศรีอยุธยา สาขาไทยซัมมิท ทาวเวอร์ ครั้งที่ ๒ ใบสำคัญรับชำระเงินกู้ยืมบางส่วน ลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องชำระเงินกู้ยืมบางส่วน เป็นเงินจำนวน ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยจ่ายเป็นเช็คสั่งจ่ายให้แก่นายธนธร จึงรุ่งเรืองกิจ บัญชีกระแสรายวัน ธนาคารกรุงศรีอยุธยา สาขาไทยซัมมิท ทาวเวอร์ และครั้งที่ ๓ ใบสำคัญรับค่าดอกเบี้ย ลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องชำระเงินค่าดอกเบี้ยเงินกู้พร้อมเบี้ยปรับ เป็นเงินจำนวน ๑,๔๔๙,๙๘๘.๐๔ บาท โดยจ่ายเป็นเช็คสั่งจ่ายให้แก่นายธนธร จึงรุ่งเรืองกิจ บัญชีกระแสรายวัน ธนาคารกรุงศรีอยุธยา สาขาไทยซัมมิท ทาวเวอร์ โดยการชำระดอกเบี้ยทั้งสองครั้งภายในวันเดียวกันดังกล่าวก็มิได้ระบุว่าเป็นการชำระดอกเบี้ย จากสัญญากู้ยืมเงินฉบับใด

จากพฤติการณ์และพยานหลักฐานดังกล่าวทั้งหมด จึงมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำการรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากนายธนธร จึงรุ่งเรืองกิจ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง โดยรู้หรือควรจะรู้ว่าเป็นการรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่มีมูลค่าเกินกว่าสิบล้านบาท ซึ่งเป็นข้อห้ามตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๖ โดยผู้ถูกร้องใช้วิธีการทำสัญญากู้ยืมเงิน เพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ กระทำผิดตามมาตรา ๖๖ และมาตรา ๖๒ ทั้งที่งบแสดงฐานะการเงินของผู้ถูกร้องจนถึง ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๑ ที่ผู้ถูกร้องได้ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ผู้ถูกร้องมีสินทรัพย์ หมุนเวียนที่เป็นเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด เป็นเงินจำนวน ๖,๕๐๙,๓๕๓ บาท เท่านั้น อีกทั้ง ตามงบแสดงรายได้และค่าใช้จ่ายของผู้ถูกร้องสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีตั้งแต่วันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๑ (วันจดทะเบียนจัดตั้งพรรค) ถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๑ ปรากฏว่าผู้ถูกร้องมีค่าใช้จ่ายสูงกว่ารายได้

เป็นเงินจำนวน ๑,๔๙๐,๕๓๗ บาท จึงเชื่อได้ว่าเป็นการนำเงินกู้ที่ได้รับจากนายธนธร จรุงรุ่งเรืองกิจ ชำระหนี้คืนกลับไปบางส่วนตามจำนวนดังกล่าว นอกจากนี้ยังปรากฏข้อเท็จจริงว่าเมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องยังได้มีการทำสัญญากู้ยืมเงินฉบับที่สองเพิ่มเติมจากนายธนธร จรุงรุ่งเรืองกิจ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง ผู้ให้กู้ เป็นเงินจำนวน ๓๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยในวันทำสัญญากู้ยืมเงินดังกล่าว ผู้ถูกร้องได้รับเงินกู้เป็นจำนวนเงินเพียง ๒,๗๐๐,๐๐๐ บาท ส่วนเงินกู้จำนวนที่เหลือตามสัญญา นายธนธร จรุงรุ่งเรืองกิจ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง ผู้ให้กู้ ตกลงจะมอบให้แก่ผู้ถูกร้องในภายหลัง เห็นได้ว่า ข้อตกลงในสัญญาและพฤติการณ์ดังกล่าวมีลักษณะเป็นการเอื้อประโยชน์ ผ่อนปรน หรือช่วยเหลือผู้ถูกร้องเป็นกรณีพิเศษที่ไม่เป็นไปตามปกติในทางการค้าและไม่เป็นไปตามปกติวิสัย ของการให้กู้ยืมเงินและการรับชำระหนี้เงินกู้ยืมระหว่างกันที่มีจำนวนมากดังกล่าว อีกทั้งในสัญญาข้อ ๒ ยังตกลงกันอีกว่า “ผู้กู้ยอมเสียดอกเบี้ยแก่ผู้ให้กู้ในอัตราร้อยละ ๒ ต่อปีของต้นเงินกู้เท่าที่ผู้กู้ยังคงต้อง ชำระ” ซึ่งการคิดดอกเบี้ยในอัตราดังกล่าวย่อมถือเป็นการจ่ายดอกเบี้ยที่ไม่เป็นไปตามปกติทางการค้า อันถือเป็นประโยชน์อื่นใดที่สามารถคำนวณเป็นเงินได้ที่ผู้ถูกร้องไม่ต้องออกค่าใช้จ่ายซึ่งโดยปกติต้องจ่าย อันมีลักษณะที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ โดยเฉพาะการที่นายธนธร จรุงรุ่งเรืองกิจ ซึ่งเป็นหัวหน้า พรรคผู้ถูกร้องให้ผู้ถูกร้องกู้ยืมเงินในจำนวนที่เกินกว่าสิบล้านบาทต่อปี คณะกรรมการบริหารพรรค ผู้ถูกร้องควรจะรู้ว่าการเป็นหนี้จำนวนมากต่อบุคคลใดจะก่อให้เกิดการครอบงำหรือชี้นำโดยบุคคล ที่เป็นเจ้าหนี้สามารถอาศัยอำนาจแห่งมูลหนี้ที่จะเรียกให้ผู้ถูกร้องชำระหนี้หรือดเว้นการอันใดอันหนึ่ง ตามสัญญาก็ได้

กรณีการกู้ยืมเงินของผู้ถูกร้องกับนายธนธร จรุงรุ่งเรืองกิจ เป็นการกู้เงินที่มีได้มีเจตนากู้ยืมเงิน กันจริง หลีกเลียงกฎหมายพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๖ และมาตรา ๖๒ เป็นการได้มาซึ่งประโยชน์อื่นใดโดยรู้หรือควรจะรู้ว่าวิธีการได้มา ซึ่งประโยชน์อื่นใดไม่ชอบด้วยกฎหมาย และขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ วรรคสอง อันถือว่าเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๒ ประกอบมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๓) จึงมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสอง

ประเด็นที่สาม คณะกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องจะถูกเพิกถอนสิทธิสมัคร รับเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสอง หรือไม่ เพียงใด

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการไต่สวนแล้ว มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า

พรรคการเมืองกระทำการตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมือง และเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น” เมื่อผู้ถูกร้องได้กระทำการอันเป็นเหตุให้สั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องแล้ว จึงขอที่ศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่งดังกล่าว อยู่ในวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๖๒ หรือวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๒ อันเป็นวันที่มีการกระทำอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสอง

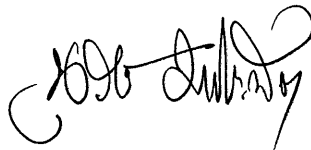
มีข้อพิจารณาต่อไปว่า เมื่อวินิจฉัยให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องแล้ว จะต้องเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นระยะเวลาเท่าใด เห็นว่า การเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องมิได้กำหนดระยะเวลาไว้เหมือนกับมาตราอื่น ๆ แสดงว่ามีเจตนารมณ์เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งโดยไม่มีกำหนดระยะเวลา การที่ศาลรัฐธรรมนูญจะกำหนดระยะเวลาการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเสียเอง มิอาจกระทำได้ มิฉะนั้นจะกลายเป็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญทำหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเสียเอง จึงให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องโดยไม่มีกำหนดระยะเวลา

ประเด็นที่สี่ ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องที่ถูกยุบและถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งจะไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่พรรคผู้ถูกร้องถูกยุบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้ว ให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา และห้ามมิให้บุคคลใดใช้ชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายของพรรคการเมืองซ้ำ หรือพ้องกับชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายของพรรคการเมืองที่ถูกยุบนั้น” และวรรคสอง บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบและถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเพราะเหตุดังกล่าว ไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีก ทั้งนี้ ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นถูกยุบ” บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวเป็นบทบัญญัติว่าด้วย

ผลของการฝ่าฝืนกฎหมาย ซึ่งมีได้ให้อำนาจแก่ศาลรัฐธรรมนูญที่จะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องแล้ว จึงต้องสั่งให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่งดังกล่าวอยู่ในวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๖๒ หรือวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๒ อันเป็นวันที่มีการกระทำอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องและถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคอนาคตใหม่ ผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๖๒ หรือวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นวันที่มีการกระทำอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสอง โดยไม่มีกำหนดระยะเวลา นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง และห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องดังกล่าวไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีก ภายในกำหนดสิบปี นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง

(นายณรงค์ มาประณีต)

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ